

KÜRŞAT BAŞAR
İğreti Yaşamlar

§

Deneme 28

İğreti Yaşamlar

Kürşat Başar

www.kursatbasar.com

kursatbasar@tnn.net

Kapak tasarımı: Yağmur Başar

Kapak fotoğrafı: Lara Sayılğan

Sanat yönetmeni: Yetkin Başarır

Dizgi: Bahar Kuru

© 1997, Kürşat Başar

© 2006; bu kitabın tüm yayın hakları

Everest Yayınları'na aittir.

1-4. Basım: 1997, Can Yayınları

5. Basım: 2003, Türkiye İş Bankası Yayınları

6. Basım: Ekim 2006, Everest Yayınları

ISBN: 975 - 289 - 340 - 6

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık

Tel: (0212) 674 97 23

Fax: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (212) 513 34 20-21 Fax: (212) 512 33 76

Genel Dağıtım: Alfa, Tel: (212) 511 53 03 Fax: (212) 519 33 00

e-posta: everest@alfakitap.com

www.everestyayinlari.com

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

KÜRŞAT BAŞAR

1963 yılında İstanbul'da doğdu. Felsefe eğitimi gördü. 1981 yılında *Hürriyet Gösteri* dergisinde gazeteciliğe başladı. *Güneş*, *Yeni Yüzyıl*, *Star* ve *Akşam* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. Radyocu olarak TRT3'te "Caz Duygusu", Power FM'de "Günün Yorumu" programlarını yıllarca sürdürdü. TRT1'de yayınlanan "Akşama Doğru" programıyla başladığı televizyonculuğu "Günlerle Gelen"(TRT), "Tempo" (Kanal6), "Herşey Yolunda"(Star), "Başka Yerde Yok"(Cine5), "Akıl Oyunu"(Kanaltürk) ile sürdürdü. 2005 yılında başladığı "Kürşat Başar'la" adlı programı Kanaltürk ekranlarında devam ediyor.

KİTAPLARI:

1989 *Kış İkindisinin Evinde* (öykü) (Milliyet Haldun Taner Öykü Ödülü)

1990 *Konuştuğumuz Gibi Uzaklara* (roman)

1992 *Sen Olsaydın Yapmazdın, Biliyorum* (roman)

1996 *Aşkî Bulmanın ve Korumanın Yolları* (roman)

2003 *Başucumda Müzik* (roman)

2006 *Çok Güldük Ağlamayalım* (yazılar/denemeler)

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: BEN DELİ MIYIM?

Ben Deli miyim?	3
Onurlu İnsanlar	6
Düşünüyormuş, Öyleyse Varmış!	9
Saatler	13
İçimizdeki Şeytan.....	16
Memleketin Birinde	19
Şapka	22
Büyük Siyaset Gazinosu.....	26
Bandırma Vapuru.....	29
Meçhul Fail Anıtı.....	32
Yeniköy'deki Teyzemiz	35
Teyzemizin Sonu	38

2. BÖLÜM: İĞRETİ YAŞAMLAR

İğreti Yaşamlar	43
Akıllı Sistemler.....	45
Doğu'yu Bir Geçiyor	48
İki Türkiye (Sarı ve Şapka!)	50
Ulusal Egemenlik.....	54
On Yedi Yıl Sonra	57

Kimlerdensiniz?	60
İnanç ve Düşünce	63
Münazara	66
Demokrasinin Nimetleri	68
Cumhuriyet.....	71
Başhoca Efendiler.....	73
İyi Katiller Ülkesi.....	75
Bir Mektup.....	77
Eğitim.....	80
Biz Salak Yurttaşlar	83
Hayata Hazırız.....	85
Distimik Toplum	88
Tek Dişi Kalmış Canavar	91
Gizli İlimler.....	94
Son Ütücü	98
Vurun Kahpeye!.....	100

3. BÖLÜM: DİKİZ AYNASI

Öküzün Boynuzları.....	105
Köy.....	108
UFO'lar	110
Dikiz Aynası.....	112
The Beatles.....	115
Bilimkurgu	118
Koyun Muhabbeti	121
Cingöz Recai	123
Burun Yazısı.....	125
Hamdi Bey'i Köpek Isırdı.....	127
VİB	130
Pancaristan'da Canlı Yayın	132

4. BÖLÜM: İLİŞKİLER

Islak Bir Sabah	143
Gölge.....	145
Bir Aşk Öyküsü.....	148
Başka Bir Kanal Var mı?	151
Ne Zaman Gitti Tren?.....	153
Kendimize Rağmen.....	155
Okulu Kırmak.....	157
Sonbahar	159
Cyrano	161
İlişkiler	163
Yaz Sonu	165
Sevgililer	167
Kuraldışı İlişkiler	170
Bir Telefon Konuşması	172

İĞRETİ YAŞAMLAR

1. BÖLÜM
Ben Deli miyim?

BEN DELİ MİYİM?

Bundan tam 70 yıl önce Hüseyin Rahmi Gürpınar, *Ben Deli miyim?* adlı bir roman yayınlamıştı. Roman “ahlaka aykırı” bulunarak hakkında dava açıldı.

Biz yazarlarımızı çok severiz. Gerçi ülkemizde pek fazla yazar yetişmez. Ama yetişenlerle de yakından ilgileniriz. Ne yazıyorlar diye merak ederiz. Tabii kitaplar pahalı olduğu için, vaktimiz de olmadığından bunların yazdığı kitapları pek okuyamayız, ama bizim yerimize savcılarla teröristler okur.

Eğer yanlış bir şey (bir imla hatası filan) varsa ya dava açar hapse atarlar ya da havaya uçururlar.

Ama çok sevdiğimiz için öldürülen yazarlarımıza karanfil-li, güllü törenler düzenleriz.

Buna karşılık bu yazarlar, memleketin ekmeğini yer, gidip dışarıda bizi küçük düşürürler. Hapislerde bile rahat durmaz, “cezaevi notları”, “bilmem kaçınıcı koğuş”, “görüşmecim yeşil soğan yollamış” gibi eserler yaratırlar.

Bu öyle bir hale gelmiştir ki, bir yabancı kazara edebiyatımızı merak edip okumaya kalksa zanneder ki bütün yazarlar hapisanelerde bulunuyor.

Aslında dışarıda ekmek parası derdine düşüp çeşitli manasız işler yapmaktan yazı yazamayan yazarlarımız hapisanede bol bol boş vakit bulduklarından orada daha verimli olurlar.

Başka ülkelerde yazarların müze haline getirilmiş evine ziyarete gidilir, bizde yattığı cezaevine.

Bu sayede yazarlarımız fildişi kulelerinden çıkmış, toplumla daha sıcak bağlar kurmuşlardır.

Bunları neden yazıyorum?

Akşam televizyonun karşısında tembel tembel oturuyorum, bir yandan da dergileri karıştırıyorum; birden televizyonda Yaşar Kemal görünüyor. Türkiye’de haberlerde bir yazar görüldü mü mutlaka başına bir şey gelmiştir, diye düşündüğüm için hemen televizyonun sesini açıyorum. Yaşar Kemal yeniden mahkemeye gitmiş, “Ben büyük yazar filan değilim, öyle olsaydım buralara getirilmezdim,” diyor.

Atatürk, “Her şey olabilirsiniz ama, sanatçı olamazsınız,” derken acaba gizli gizli bizimle dalga mı geçmişti? Yani, “aman her şey olun da yazar, sanatçı olmayın” mı demek istiyordu?

Peki insan burada neden yazar olur? Elinizi vicdanınıza koyup söyleyin, akli başında biri bu ülkede yazar olmaya kalkışır mı?

Yazarlıkla geçinilmez, yazarsınız diye kimse size saygı göstermez, bakkal, kasap her görüşünde sorar: “Abi pardon, sizin asıl meslek neydi?”

Arkadaşlarınız, akrabalarınız sorar: “Yahu ne zaman bu mektup yazmayı filan bırakıp bir baltaya sap olacaksın?”

Bazı şeyleri yazarsın, yakandan tutar içeri atarlar, mahkemelerde süründürürler, o da yetmedi bombalı paket gönderirler.

“Ulan sen de Boğaz’a nazır evinde oturup bilir bilmez her şeyi ne yazıyorsun, otur başka şey yaz,” diye bir de kızarlar.

Başka şey yazarsın, aşk hikâyesi anlatırsın, bu sefer, “Bırak canım, fildişi kulesinde oturmuş, sanki başka sorun yok, bireysel bunalımlarını anlatıyor,” derler.

Politikacısı, işadami, şarkıcısı olur olmaz her yerde belden aşağı espri yapar, güler, sen yazdın mı, muzır neşriyat olur.

Kitapları alan yok sanırsın, kimse okumaz, yine de gelip seni vururlar.

Üç-beş tane okuyan vardır, onlar da her şeyinize karışırlar; niye böyle yazdın, neden kitabına bu adı koydun, niye saçını sağa taradın, diye başkalarına sormayı hiç düşünmedikleri bütün acayip soruları size sorarlar.

Her şey bir yana, yazdığınızı başka yazarlar bile beğenmez, onlara da yaranamazsınız. Ötekiler yetmiyormuş gibi bir de bunlarla uğraşmak zorunda kalırsınız.

En iyisi artık uğraşmayalım, ısrar etmeyelim, tüm dünyaya ilan edelim, biz yazar mazar istemiyoruz, diyelim. Zaten görsel çağa geçmedik mi, edebiyat ölmedi mi; edebiyat derslerinin yerine televizyon hostesliği ve paparazzi dersleri koyalım.

Atatürk’ün sözünü değiştirip duvarlara asalım: “Kaçakçı olabilirsiniz, namussuz olabilirsiniz, hırsız olabilirsiniz, katil olabilirsiniz, her türlü rezilliği yapabilirsiniz, ama yazar, sanatçı olamazsınız.”

Evet, Hüseyin Rahmi Bey, 70 yıl sonra size sesleniyorum; bir de soruyorsunuz, “Ben deli miyim?” diyorsunuz, evet, siz delisiniz, bu ülkede ancak bir deli yazar olmaya kalkışır.

ONURLU İNSANLAR

Ülkemizde kökenleri tam olarak bilinemeyen, kimine göre kuzeyden deniz yoluyla, kimine göre dış mihrakların sızdırmasıyla gelmiş ve bugün ülkenin çeşitli bölgelerinde dağınık olarak yaşayan bir etnik grup vardır.

Bu etnik gruba “*onurlu insanlar*” denmektedir. Daha doğrusu onlar kendilerine böyle demektedir ve bununla da gizli ve anlaşılmaz bir gurur duymaktadırlar.

Üç tarafı deniz, geri kalan tarafları bataklıkla çevrili ülkemizde işini daha iyi yapabilmek için türlü badireler atlatan, mesela geceleri kurslara giden, gündüzleri simit satıp öğretmenliğe devam eden, ülkesi için üstüne düşen her görevi yerine getiren, oğluna askerlik, kızına iş için torpil aramayan,

hastanelerde sırasını bekleyen ve muhtemelen bu beklemeden biri sırasında sizlere ömür olan, evine bir telefon bağlatmak için hemşeri, dayı, dost, akraba aramayan, rüşvet veremeyen bu insanlar maalesef Batı'nın "gerçekçilik" hastalığına tutulmuşlardır.

Bu zavallıların büyük bölümü ömürlerini, işler niçin yolunda gitmiyor, diye üzülenek, her tür eğriliği düzeltmek için anlamsız bir çaba harcayarak tüketirler.

Bunlar hâlâ çocuklarına, bu ülkeye yararlı olmaları için nasıl çalışmaları gerektiğini anlatırlar. Arabalarını kendi kapılarının önüne koymak için, hastane kuyruğundaki sıralarını koruyabilmek için, trafikte doğru dürüst gidebilmek için, hatta anne-babalarına bir mezar yeri alabilmek için bile aşırı çaba gösteren bu insanlar, ülkemizin ecnebilerce de bir türlü anlaşılamayan kendi özel mantığını kavramaktan çok uzaktırlar.

Bu tipler, ellerinin altından milyarlar geçerken dürüstlükleriyle övünüp sonra emekli olunca banka kuyruklarında fenalık geçirir ve devlete kızarlar. Sahip oldukları imtiyaz ve gücü kullanamayan bu insanlar birtakım karanlık tiplerle ilişkiye girmekten de kaçınır, buna "gönül indiremez," bu yüzden de hiçbir işlerini halledemezler.

Bunlar, bütün olup bitenlerden sonra bile hâlâ kendilerinin bir umut besleyerek gazete, kitap okuyup ülkemizin kendi istedikleri doğrultuda ilerleyeceği rüyasını görmekten de bir türlü vazgeçemezler.

"Sağduyu" gibi, bu ortamda sağ kalması imkânsız şeylerden söz ederler. Orada burada yazılar yazıp dürüstlük, doğruluk gibi karın doyurmayacak şeyleri savunur, genellikle birilerini kızdırıp ya hapse düşer, ya tartaklanır, ya işten kovulur ya da vururlar.

Bunların yasalara uymak gibi bir alışkanlıkları olduğu için, gizli örgüt, çete vesaire de kuramaz, kendilerine yapılan kötülüklerin peşini mahkemelerde aramaya çalışırlar. Ancak çoğu

zaman karşı tarafın cazgırlığı ve avukatları başarılı olur, bu davaları da kazanamazlar.

İşin garip tarafı bunlar “ezilen sınıf” olduklarını da görmek istemez, mesela Avrupa’ya filan “biz eziliyoruz” diye şikâyette bulunmayı da asla kendilerine yediremezler.

“Onurlu insanlar”ın son temsilcileri de can çekişmektedirler. Yeşiller ve çevreciler gibi lüzumsuz işlerle uğraşan Avrupalıların, yakında bunları keşfedip bir tür kuş cennetinde koruma altına alacağı zannedilmektedir.

DÜŞÜNÜYORMUŞ, ÖYLEYSE VARMIŞ!

Bizim heykel sanatıyla fazla ilgimiz yoktur. Bizim heykel-
den anladığımız, Atatürk heykelleriyle aslanlardır.

Bunun yanında zaman zaman modern heykeller yapılıp çe-
şitli parklara filan konur, kimse bunlara bir anlam veremez,
anlam veremediği şeyleri de sevmez.

Hele evine heykel alıp koyana neredeyse hiç rastlanmaz.

Devlet adamlarımızın heykellerle ilişkisi de daha çok ken-
di heykellerini yaptırmak ya da başka heykellere tükürmek
şeklindedir.

Ama dünyaca ünlü bir heykel, bizden başka kimsenin akıl
edemediği şekilde gerçekten de olması gereken yerde durmak-
tadır.

Şu, Rodin'in ünlü "Düşünen Adam" heykelinden sözediyorum. Bu heykel kara kara düşünürken eli şakağında taş kesen bir adamı gösterir.

Bu heykelin bir kopyası Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin bahçesinde bulunmaktadır.

Bizim için bu heykelin bu hastanede bulunması bence çok anlamlı, gerçekçi ve ironik.

Descartes ünlü sözü, "Düşünüyorum, öyleyse varım,"ı söyleyli neredeyse 350 yıl geçti. 350 yıl önce düşünmekle var olmayı eşitleyen bu adamın kitapları Cizvitler tarafından yasak listesine alınmış, dinsiz ilan edilmişti.

350 yıl sonra yazarların, düşünürlerin ya da herhangi birinin düşüncelerini, yazılarını yasak listesine alan, onları hapseden, vatan haini, bölücü ilan edenler hâlâ var.

21. Yüzyılın Cizvitleri biziz.

Yüzyıllar sonra özgür düşünce karşısında yalnızca baskıcı iktidarlar değil, baskıcı sistemler bile dayanamayıp yıkıldı.

Peki düşünce özgürlüğü olmayınca ne oluyor yani?

Kendi içine kapanmış, olayları, sorunları eski ve geçersiz kalıplarla geçiştiren, erteleyen, çözümleri hep başka yerlerde, ilahî kuvvetlerde, mistik güçlerde, kendi yarattığı ve sonra öldürdüğü kahramanlarda arayan toplumlar oluşuyor.

Düşünce özgürlüğü olmayan yerlerde adaletsizlik, yalancılık, sahtekârlık, alçaklık ve şiddet yayılıyor.

Hayır, ben 8. maddeden söz etmiyorum. Devlet baskısından da söz etmiyorum. Hepimizin beynine yerleşmiş 8. maddelerden, hepimizin beynine yerleşmiş devletten söz ediyorum.

Türkiye'de düşünce özgürlüğünü yalnız devlet mi kısıtlıyor?

Farklı çıkar grupları, dev şirketler, örgütler, cemaatler kısıtlamıyor mu?

Anne-babalar, ağabeyler, kocalar, komşular, öğretmenler, yöneticiler kısıtlamıyor mu?